

ného. Z nálezů bylo se možno odvolati ke sborovému soudu I. stolice, převyšovala-li vymáhaná náhrada 1000 K (§ 9 zák.). Přisouzenou nebo smluvenou náhradu bylo složit do 14 dní u cenového soudu. Z ní připadlo 10% do úřední zálohy okresního soudu, 40% bylo odvésti ministerstvu sociální péče pro nemajetné děti osob, které padly ve válečné službě nebo jí nebo nemoci s ní související staly se neschopnými k výdělku, nebo pro jinou všeobecnou sociální péči. Zbytek vydal soud žalobci. Stejně to platilo, byl-li spor projednán sborovým soudem I. stolice proto, že vymáhaná náhrada byla přes 10.000 (§ 11 zák.). Zákon stanovil v § 13 beztrestnost pro činy proti §§ 19 a 20 c. n. z 24. III. 1917, č. 131 ř. z., a obdobným ustanovením c. n. č. 261/1918, 288/1915 a 194/1914 ř. z., byl-li přeplatek složen u cenového soudu; bylo-li třeba, byl c. l. s. povolán; určiti usnesením tento přeplatek. Antonín Hartmann.

Ceremoniál.

Jest to souhrn obyčejů, které jsou při jistých příležitostech zachovávány.

C. státní (zvaný někdy také veřejným nebo politickým) obsahuje v první řadě obyčej z velké části na tradici se zakládající, které se týkají veřejného vystupování hlav států (panovníků, regentů, presidentů republik a jiných šéfů států). Zvyklosti ty bývaly dříve zahrnovány do t. zv. c-u dvorního. Pocty a prerogativy diplomatických zástupců při výkonu jejich funkce řídí se podle c-u diplomatického. Někdy bývá zvlášť ještě lišen c. vojenský a námořní, který upravuje vojenské pocty, příslušející reprezentantům cizí státní moci (hlavám států, členům panovnických rodin, diplomatickým nebo i konsulárním zástupcům v úředním poslání, cizím vojenským a námořním jednotkám).

C. dvorní (v republikách v praxi zvaný protokol). Obsahuje jednak různé zvyklosti týkající se t. zv. honneurs royaux, čestných výsad, které se mezinárodní courtoisií přiznávají některým suverénním státům. Jde o prerogativy kdysi velikého významu, dnes však již překonané. Stát, kterému tyto pocty příslušely, měl, pokud šlo o etiketu, přednostní postavení před státem, kterému se nepřiznávaly. Panovníku jeho příslušela různá čestná práva (na př. oprávnění užívatí oslovení „bratře“ nebo „sestro“ ve styku s ostatními suverény

majícími aspoň titul královský) a dnes zejména hlavně praktické právo vysílati diplomatické zástupce I. třídy (velvyslance). Honneurs royaux přiznávají se papeži i republikám: Francii, Švýcarsku, Spojeným Státům Severoamerickým, Polsku a j. Do dvorního c-u přísluší i pravidla týkající se titulů užívaných panovníky, členy panovnických rodin, ostatními šéfy států a papežem. Někteří panovníci nosí dosud tituly církevní (na př. španělský král). Některé státy republikánské (Bolívie, Peru, Venezuela) přiznávají i presidentům republiky různé tituly jako projev vděčnosti za zásluhy o vlast. V korespondenci navzájem užívají hlavy států titulů, označujících různé stupně příbuzenství anebo přátelské svazky. — C. dvorní upravuje dále pocty, které jsou vzdávány cizím suverénům na jejich cestách v cizině, pokud necestují na zapřenou (inkognito). Hlavy států si obyčejně oficiálně oznamují důležité události politické, panovníci pak i události rodinné. Tak se notifikují změny na trůně, jmenování regenta, abdikace panovníkova, volba presidenta republiky, narození, úmrtí, sňatek v panovnické rodině atd. Pokládali se ode dávna panovníci evropské za členy jediné rodiny. Dnes se notifikují republikám a republikánskými státy jen důležité události politické. Podle dávných tradic zasílají si hlavy států navzájem blahopřejné projevy (u příležitosti výročí narození, Nového roku a šťastných událostí rodinných nebo politických). Při příležitostech neštěstí (úmrtí, atentáty, nehody, živelní pohromy atd.) zasílají si projevy soustrastí. Za zemřelého panovníka nařizuje se pravidelně v ostatních monarchických státech dvorní smutek. Při různých příležitostech (na př. ofic. návštěvách) ozdobují se hlavy států navzájem řády a udělují si různá vyznamenání a dary.

C-em diplomatickým upraveny jsou pocty a čestné prerogativy, které se přiznávají jednotlivým třídám diplomatických zástupců cizích států při výkonu jejich funkce. Tyto formality týkají se způsobu přijímání jejich hlavou státu a ministrem zahr. věcí, sestavování pořadí mezi nimi, etikety při slavnostech, jimž jsou přítomni, obřadných návštěv a z částí i vojenských poct atd. Částí diplomatického c-u jest t. zv. c. de chancellerie nebo (protocole diplomatique). Při něm jde o formy, jež třeba dodržovati při úřední korespondenci, zdvořilostní formule, tituly, čestná označení atd.

C. vojenský a námořní. Pravidla, která jej tvoří, týkají se především vojenských poct, jež vzdávají teritoriální sbory ozbrojené moci reprezentantům cizích států. V různých zemích jsou v tom směru obyčejně různé. Při pravidlech c-u námořního jde hlavně o pozdrav, o výměnu zdvořilostí mezi válečnými loďmi téhož nebo cizího státu, mezi válečnými loďmi a válečnými přístavy. Zdraví se různým způsobem: vlajkou, plachtami nebo dělovými ranami. Hlavám států vzdává mimo to různým způsobem poctu posádka lodi. Pokud není zvláštních ustanovení smluvních mezi jednotlivými státy, není povinnosti k pozdravu. Zdraví-li se nicméně, jde o akt courtoisie. Ignorování pozdravu zakládá hrubou mezinárodní nezdvořilost, která může mít v zápětí žádost o vysvětlení, není však důvodem k nepřátelským činům. Jest příkazem courtoisie, potkají-li se na moři dvě válečné lodi nebo dvě eskadry, aby ta zdravila první, jejíž velitel má nižší hodnost. Jediná loď jest povinna první pozdraviti eskadru bez ohledu na hodnost jejího velitele. Rovněž přísluší první pozdrav loďm, majícím na palubě hlavy států, členy panovnických rodin a velvyslance. Vjíždí-li loď válečná do cizího přístavu nebo pluje-li podél opevněného břehu, na němž jsou vojenské posádky jiného státu, má sama první pozdraviti. Opak jest pravidlem, jestliže hlava státu nebo člen panovnické rodiny nebo velvyslanec jest na palubě lodi. Pozdrav hlavě státu se jeho loď neopětuje, kdežto pozdrav členům panovnické rodiny nebo velvyslanci se opětuje bez meškání. Po prvním pozdravu následuje druhý, svědčící vlajce. Velitel lodi má první učiniti návštěvu u přístavního velitele nebo u příslušného přístavního úřadu. Stejná pravidla platí i při odjezdu lodi. Diplomatičkým zástupcům má však velitel přístavu nebo šéf přístavního úřadu učiniti návštěvu sám, za předpokladu ovšem, že přístav není sídlem hlavy státu a vlády. Při vstoupení na půdu státu vzdá loď, na které jel diplomatický zástupce, příslušným způsobem poctu, pravidelně ranami z děl. Totéž platí, jestliže diplomatický zástupce navštíví v přístavě státu, v němž jest pověřen, velitele eskadry své země. Navštíví-li cizí přístav válečné lodi různých států, jest na té, která připlula poslední, aby první pozdravila. Velitelé lodí mají podle ustálených obyčejů se uvítati a učiniti si navzájem návštěvy. Při národních svátcích, v den narozenin panovníka atd. bývají lodi

ozdobeny vlajkami a pokud toho teritoriální předpisy nezakazují, vzdávají rovněž poctu salvami z děl. Slavností v přístavě účastní se velitelé cizích válečných lodí se svým štábem. Některé státy mají pro tyto případy zvláštní předpisy, zakazující na př. vyvěšení vlajky cizích států nebo stanovící pořadí, ve kterém mají býti vyvěšeny atd. Před slavností, která by se dotýkala trapně státu, jehož vlajku loď nese (na př. oslavování jeho porážky), vzdálí se válečná loď pravidelně z přístavu a není-li to možno, neúčastní se vůbec oslav. Počet dělových ran na pozdrav jest podle c-u v jednotlivých státech a při různých příležitostech různý. V Anglii na př. na pozdrav hlavě státu vystřelí se 21 ran, velvyslanci 19, mimořádnému vyslanci a splnomocněnému ministru 17, ministru-residentu 15 a chargé d'affaires nebo generálnímu konsulu chargé d'affaires 13 ran dělových. Obchodním loďm se neukládá povinnost pozdravu.

Prameny c-u státního, který vznikl z potřeby utužení dobré styky mezi státy, jsou hlavně obyčejně udržované tradice. Jednoty není; obyčejně ty jsou různé v jednotlivých zemích a i pro jednotlivé doby roční. Státy jsou v zásadě samy oprávněny určovati pravidla diplomatického, vojenského a námořního c-u. Nicméně, pokud jde o tento poslední, došlo o něm k různým dohodám mezi státy, aby se předešlo disonancím zavineným případnými odlišnými pravidly. Při c-u jde většinou o zvyky lichotící ješitnosti států a jejich zástupců. Nedodržování jejich, i když v něm nelze spatřovati urážku, může snadno přivoditi konec intimním stykům mezi státy. Pokud pak jde o nedodržení pravidel, stanovených mezinárodními dohodami, jest ovšem možno za ně vymáhati satisfakci.

Literatura.

„Le cérémonial officiel ou les honneurs, les pré-séances et les rangs civils, militaires, maritimes et diplomatiques, observés dans les cérémonies publiques et à la cour, d'après la législation et la jurisprudence ou les usages établis“, Paris 1865; Rousset: „Cérémonial diplomatique des cours de l'Europe“, Ch. de Martens: „Le guide diplomatique“, II., 1866; Alt: „Handbuch des europäischen Gesandtschaftsrechtes“, 1870; Klüber: „Droit des gens moderne de l'Europe“, 1874; Pradier-Fodéré: „Cours de droit diplomatique“, I, 1889; Garcia de la Vega: „Guide pratique des agents diplomatiques du ministère des affaires étrangères“, 1905; Satow: „A guide to diplomatic practice“, 1917; Meisel: „Cours de style diplomatique“, 1826. Lad. Vošta.